

«Головна місія - евакуювати людей»: Історія волонтера, якого атакував ворожий дрон на Донеччині

04.12.2024 12:09

За час повномасштабної війни благодійний фонд «Україна в серці» вивіз із небезпечних територій понад 35 тисяч людей та сотні тварин

Уже рік, як Олег Панченко намагається відновитися та в прямому сенсі стати на ноги після того, як у його автомобіль з написом «Евакуація» влучив російський дрон. Сталося це 23 листопада 2023 року в селі Переїзне Бахмутського району на Донеччині.

«ТОЧНО РОЗУМІВ, ЩО ХОЧУ ЖИТИ»

- Це межа Донецької та Луганської областей. Ми поїхали на евакуацію, але перед тим традиційно роздавали людям гуманітарну допомогу. Я почув, що летить дрон. Був із дружиною і сказав їй, аби швидше сідала в автівку. Ми сіли, проїхали метрів 50, я газку дав і бачу боковим зором, що дрон летить до мене у вікно. Смикнув кермо, сказав дружині, аби вона вистрибувала і бігла десь сховатися. Дрон влучив у переднє колесо. Коли я трішки прийшов до тями, побачив, що з мого автобуса капає паливо і другий дрон летить. У той момент я думав, що це – вже все. Почав кричати “Наталю!” (так звати дружину, – ред.), хотів зрозуміти чи жива вона, – розповідає про події того дня Олег.

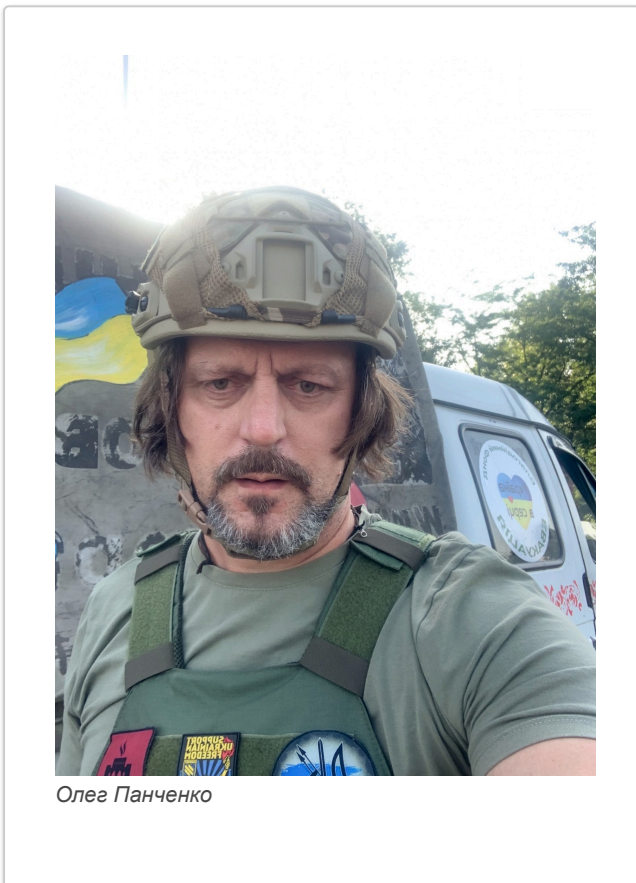

Фото: Facebook/10 Гірсько-Штурмова Бригада

Відео дня

Його Наталя, вистрибнувши на ходу з мікроавтобуса, не сховалась, а побігла шукати допомогу. Олегу та його дружині пощастило: неподалік їхали військові з 10-ї окремої гірсько-штурмової бригади «Едельвейс». Наталя попросила їх відвезти чоловіка до найближчого стабпункту. Олег у той момент намагався врятуватися від другого дрона.

- Я намагався повзти, але не міг. Дивлюсь, а нога висить, майже відірвана, кістку розтрощило. Перші думки в той момент... "це п@здець". Але у мене було дике бажання жити. Я точно розумів, що хочу жити... Все, як у кіно якомусь. Болю тоді не відчував. На мені – бронік, каска, спорядження... Я дуже важкий був, немов мішок, і ніхто не міг мене підняти, ніхто не міг допомогти. Коли побачив другий дрон, – а з автівки капає паливо, повзти не можу – був готовий, що мене не стане. Думав, ну от воно зараз ударить, а я навіть відповзти не можу від авто. Намагався хоча б перекинутися на інший бік, але тіло стало дуже важким. Так дивно: все робиш не контрольовано, а суто на інстинктах. Навіть не робиш, а намагаєшся зробити, – продовжує розповідь Олег.

Олег Панченко

Насправді всі ці події відбувались дуже швидко: Наталя вистрибнула з авто, швидко знайшла тих, хто міг допомогти, і так само швидко прилетів другий ворожий дрон, який хотів знищити команду волонтерів.

Олег згадує, що військові завантажили його в свій «джип», дружина сіла поруч і тільки-но зачинилися двері, як в авто влетів той самий дрон. Усіх врятувало те, що автівка була броньованою.

- Боженька захистив нас. Дорогою до стабпункту порвався турнікет, і ногу перев'язали паском безпеки. Відчував такий біль, що не можу передати. Дорога була, наче американські гірки, трясло неймовірно. Я чув запах крові, вона капала на мене. Пасок тримав сам, бо дружина не могла, фізично в неї сил не вистачало. Я його не відпускав попри біль, бо інакше б просто стік кров'ю. Дорогою

просив хлопців, аби мене «відключили», так боляче було. Вени сховалися від стресу, і вколоти знеболююче змогли не одразу. Хлопці зі стабіка тоді сказали, що наша волонтерська команда працювала в дуже небезпечному місці. Але ж там люди залишаються і вони потребують допомоги. Ну має ж хтось їм привезти хоча б води та їжі?! – каже Олег.

У той день після видачі «гуманітарки» він мав вивезти з одного з населених пунктів літню жінку. Після того, як пораненого Олега евакуювали, в його автомобіль влетіло ще кілька дронів. Авто загорілося, але гуманітарну допомогу встигли дістати. Про це Олег дізнався пізніше, коли йому написав чоловік, з яким він не був знайомий.

- У машині були мої документи і номер телефону. Мені написав військовий на ім'я Микола, сказав, що автомобіль згорів, але ту допомогу, яку ми везли, вони роздали людям, – говорить.

ЛІКАРІ НЕ ДАВАЛИ ЖОДНИХ ПРОГНОЗІВ

Військові готові були надати машину швидкої допомоги і лікаря, аби пораненого Олега евакуювали до Львова, Києва чи до інших міст. Олег попросив, щоб його відвезли в рідне Запоріжжя.

Лікарі не давали жодних прогнозів і не обіцяли геть нічого, казали лише, що лікування та реабілітація будуть тривалими. Але Олег тоді навіть не думав, що все розтягнеться на рік та навіть більше.

- Гадав, що це може статися з ким завгодно, але не зі мною. Не було поганих передчуттів. Більше того, думав, що я ж роблю добру справу, і янголи-охоронці мене оберігають. Зараз думаю: якщо живий, значить я тут ще потрібен. Звичайно, мені хочеться вже бігати, причому не завтра, а ще вчора. Треба почекати, не поспішати, а я натомість хотів швидше стати на ноги. Довелося повторно оперувати ногу, все переробляти, я набрав 20 кг зайвої ваги, бо обмежений у русі. На милицях чи з ціпком я мало що міг робити. Психологічно було незручно. Спочатку нога сильно заважала. Чесно скажу, були різні думки, але коли я бачив, як важко пораненим бійцям, то думав: «Мені ногу не відрізали, хоча могли, мене врятували, все інше – фігня». Дуже складно чекати, я вже навіть задовбався. Намагаєшся звикати до незручностей і розумієш, що ти живеш мінімум від життя, що було раніше. Мені мало вміти ходити. Я хочу жити повноцінно, – говорить чоловік.

Він чітко пам'ятає той день, коли зробив перший крок без милиць і ціпка. Попросив дружину, аби вона зняла це на відео. Та коли камера увімкнулась і він мав би йти, в голові з'явилися страхи.

- Дружина каже: «Ти можеш іти». А в моїй голові: «Я не можу». Довго намагався себе перебороти, – зізнається.

Зараз Олег ходить самостійно, але назвати ходу впевненою, на жаль, поки не можна. Він займається реабілітацією та, як справжній спортсмен, мріє повернутися до активного життя.

- Мрію, як усі, щоб у країні закінчилась війна. І як спортсмен мрію поїхати в Париж. Там кожен рік проходить крутий тенісний турнір, раніше їздив туди кожен рік, – каже він.

ТРОЄ ВОДИЇВ ПОТРАПИЛИ В ПОЛОН

Уже рік, як Олег фізично не бере участь в евакуації, але цей процес не зупинявся ні на день. Він керує у телефонному режимі, дружина та вся команда знають, що і як робити.

- Я дуже вдячний дружині, без неї б не зміг. Вона мені дуже допомагала весь час, а цей рік – особливо. Наш фонд знають, наші контакти – так само. Ми одразу кажемо, що евакуація безкоштовна, це принципова позиція, – запевняє.

Олег зізнається, що рік без поїздок – це важко морально, бо їх наче не вистачає. Каже, що це – як спорт, коли ти вже не можеш без тренувань.

- Постійно хочеться допомогти. Найважче, коли їдеш на евакуацію, а тебе не пускають, бо не можна через безпекові моменти, а ти знаєш, що там – люди. Було таке, що не встигали приїхати. От ніби вже на місці, аж раптом обстріл чи ще щось, потім вщухає, ти приїздиш до будинку, а він димить і там уже ніхто не чекає, – говорить співрозмовник.

За час повномасштабної війни волонтери БФ «Україна в серці» евакуювали понад 35 тисяч людей. Найбільше вдалось вивезти з тимчасово окупованих територій: Мелітополя, Приморська, Маріуполя. Під час евакуацій волонтери втратили чотири мікроавтобуси, два легкових авто – «дев'яносто дев'ятих». Щось із цього російські солдати забрали, коли волонтери їхали завантажені «гуманітаркою», щось – розстріляли. Олег каже: найстрашніше, що троє водіїв потрапили в полон.

- Із вересня 2023-го про них нічого невідомо. Зовсім нічого. Один водій їхав на евакуацію 19 вересня і його забрали в полон. Двоє інших мали вивозити людей із Маріуполя. Їхні автівки стояли під окупаційною комендатурою, і більше нічого не знаємо, тиша, – розповідає.

Ще на початку повномасштабної війни його фонд допомагав евакуюватися маріупольським водіям. У Запоріжжі був відкритий хаб для водіїв, де одночасно перебували до 20 людей. В хабі вони могли переночувати, відпочити, поїсти.

- Ми завантажували автобуси гуманітарною допомогою і їхали, приміром, до Маріуполя. Роздавали гуманітарку, а назад везли людей. Хлопці-водії знали, як проїхати. Так працювали у Часовому Яру, Бахмуті, в нині окупованому Приморську, Кирилівці, Мелітополі. Було таке, що у Василівці (Запорізька область) наші водії стояли на орківських блокпостах 13 днів. Це – «рекорд». У «дев'яносто дев'ятій» автівці їхали вшістьох – це без водія. Серед пасажирів була 82-річна бабуся. І от росіяни тримали їх 13 днів у Василівці, – згадує Панченко.

ЗУСТРІЧІ З ВОРОГАМИ ТА «ЖДУНАМИ»

За час, поки тривали евакуації з окупованих територій, вони безліч разів стикалися з військовими рф.

- Коли їхали вперше, було дуже стрьомно. Чесно. Потім уже їдеш, як на працю. Хоча ми і благодійний фонд, але я завжди платив зарплату водіям. Усі вони розуміли, що дорога може бути лише в один бік. Водії отримували хороші гроші за поїздку, і я постійно їм казав, що не дай бог взяти з людей. Головне – врятувати життя. Не своє, а тих, кого евакуюєш. Зустрічі з орками важкі в тому плані, що ти маєш розуміти: будь-яке «неправильне» слово, якийсь «не той» контакт у телефоні, «підозріле» фото чи будь що – і ти можеш потрапити на підвал, – говорить.

За цей час волонтерам доводилося зустрічатися з дуже різними людьми: були такі, які не хотіли їхати, бо їм не сподобалось авто, але здебільшого люди готові евакуюватися на будь-чому і дякують, що волонтери рятують їм життя.

- Були і «ждуни». Я кажу «Слава Україні», а вони у відповідь «Міру мір». Мені особисто, суто по-людськи, важко було роздавати їм допомогу. Але наші військові казали: «Давай, бо вони – теж люди». А я не міг і не можу цього зрозуміти. Були й такі, хто хотів нас заманити в лігво ворога. Але ми вже навчилися бачити людей. У поїздці завжди – в напрузі, наче кулак. Додому повертаєшся і видихаєш, – говорить Олег.

Волонтери повторюють: головна місія – евакуювати. Крім людей, вони вивозять і тварин, яких потім влаштовують у прихистки. Одного разу евакуювали 19 собак.

- Ми з дружиною вирішили, що допомагатимемо тим, хто потребує цієї допомоги. Так сталося, що Донеччина якось сама нас притягла, – говорить.

Олег каже, що в один із періодів черга на евакуацію була розписана на два місяці наперед. Жартує, що «сарафанне радіо» добре працює. Але за понад три роки волонтери встигли «набити» і свої «шишки». Наприклад, не беруть на евакуацію дітей до 16 років, якщо поруч немає когось із батьків чи рідних, також без супроводу не вивозять важкохворих. Пояснюють, що мають негативний досвід і вчаться на своїх помилках.

КОЛИ НАДИХНУТИ МОЖЕ ОДИН ТЕЛЕФОННИЙ ДЗВІНОК

Благодійний фонд заснували ще у 2017 році й тоді ані Олег, ані його друзі не думали, що організація працюватиме так довго. До речі, назву «Україна в серці» дала вчителька Олегового сина.

Чоловік згадує, як одного дня побачив із вікна офісу людей, що копошаться біля смітєвих баків. І це були не лише безхатьки, а й прості літні люди, яким не вистачає грошей навіть на свіжий хліб.

- Тоді ми вирішили разом із друзями, що могли б роздавати хліб безкоштовно. Потім я почув від однієї людини, що таким чином нібито піарюсь. Я сказав тоді: «Якщо так, то піарся й ти». Коли питають, навіщо ми це робимо, то сказати на це мені нічого. Щосереди ми роздаємо хліб, і так уже сім років, – каже Олег.

Повномасштабна війна застала його в Києві. Проте він швидко дістався до рідного Запоріжжя, де пішов у військкомат. Чоловік має інвалідність та не придатний до військової служби, тож почувши, що на фронті він не потрібен, вирішив допомагати цивільним.

- Якщо не можу бути безпосередньо на фронті, то робитиму те, що можу. Одяг, їжа, ліки, евакуація – цього потребували і потребують як військові, так і цивільні. Наш фонд почав допомагати більше. Ми не оголошуємо збір грошей, робимо все власними силами, – зауважує чоловік.

Сьогодні в команді фонду – близько сотні людей. Хоча кожен із них і називає це справою життя, але, як зізнається Олег, за ці сім років бувало різне.

- Багато разів я думав: "Усе, більше не можу", – ділиться Олег. – Потім дзвінок і чую: "А можете мені допомогти?" І все... кілька хвилин – і ми готові робити все знову й знову.

БФ "УКРАЇНА В СЕРЦІ" заснований у 2017 році в Запоріжжі. З перших днів повномасштабної війни волонтери фонду надають підтримку військовим, гуманітарну допомогу внутрішньо-переміщеним особам, а також евакуюють людей із прифронтових громад. У грудні 2022-го фонд отримав відзнаку «Золоте серце» від Президента України Володимира Зеленського.

Ольга Звонарьова

Фото **Дмитра Смольєнка** та з архіву **Олега Панченка**

Донеччина

Евакуація

Волонтери

допомога

Запоріжжя